

Szerkesztőség:

Petőfi-utca 1. szám II. emelet
Börmentellen leveleket csak ismert
kézről fogadunk el.

Kiadóhivatal:

Petőfi-utca 1. sz. (Ungarländer Albert
könyvnyomdájában.)
Hirdetések díjszabása szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

Table with subscription rates: Helyben hűbox hordva. Egész évre 12 frt, Fél évre 6 frt, Negyed évre 3 frt, Egy hónapra 1 frt.

Vidékre postán küldve:

Table with subscription rates: Egész évre 14 frt - kr, Fél évre 7 frt - kr, Negyed évre 3 frt 50 kr, Egy hónapra 1 frt 20 kr.

Hirdetések helyben ártandók. Százalékot nem adunk.

Arad, november 4.

Berlinből jelentik, hogy ott a leg-
élénkebb megbeszélés tárgyát képezi po-
litikai körökben az új osztrák-magyar
védtörvényjavaslat. Eddigi fogadatlása
mind a parlament tagjai, mind a sajtó
részeről, egészen éppen nem mondható
kedvezőtlennek. Némi figyelmet keltett
a »Kölnische Zeitung« egy berlini levele, melyben az osztrák
reichsrath német opposíciójának szívére
beszél, hogy ne opponáljon a javaslat-
nak, mert azt nem Taaffének és a cse-
heknek, hanem a királynak, Kálnoky
grófnak, a békeligának általa képviselt
politikának és az Oroszország ellen lé-
tesítendő védelemnek szavazzák meg.

A »Nord« élesen védelmébe ve-
szí Goble francia külügyminisz-
tert ama szemrehányás ellenében, hogy
minapi banketi beszédében a Németország
elleni revanche háborút hirdette. Goble
határozottan kikelt ily magará-
zat ellen Franciaország komolyan és
őszintén óhajtja a békét, éppugy mint
Németország a béke teljes
biztosítottjának is
tekinthető.

A csár szerencsétlen kaukázusi ut-
járól, — illetve a katasztrófához oly
közel állott vasuti szerencsétlenségről
jelentik újabb részleteit, hogy a csár ál-
lítól megtagadta, hogy a vasuti szer-
encsétlenség okának kipuhatolására ve-
natkozó vizsgálatnál vegyék tekintetbe
azt, hogy ő maga parancsolt a me-
gsebesült gőzmozdony vezetőnek, hogy
a vonatot az állomásig vezesse tovább,
mire a vonat nemsokára kisiklott, még
pedig azon a helyen, a melyet mindig
veszélyesnek tartottak.

A regélibizottság tárgyalásai. A re-
géljavesztés bizottsági tárgyalásában szom-
baton ismét egy igen fontos a városokra,
különösen a fővárosra nézve nagy jelentősé-
gű kérdés talált helyes megoldást. Wahr-
mann Mór, Darányi Ignác, Hegedűs Sándor
főelöltségei a Tisza Kálmán min-
iszterelnök az italmérséki illetékekre nézve,
melyek tudvaleg úgy szabandók ki az
egyes üzletekre, hogy minden 500 lakos
után az illetékjövedelem legalább 100 frt-
nyit legyen, oly értelemben módosított
indítványozott, hogy ha a kivétel na-
gyobb összeg eredményezne, a mint e ki-
vétel összegét másfélszerese, a tételek meg-
felelően leszállítsanak. Ez a legtöbb
városra, (különösen a fővárosra) nézve az
italmérséki illetékek jelentékeny igen gyor-
san bekövetkező leszállítását helyezi kilátás-
ba. A főváros e tárgyban benyújtott
kérvénye azt ajánlja ugyan ki, hogy a
fővárosban, 500 16 után 100 frtot számítva,
az illetékjövedelem 400,000 frt lesz; de a
ki helyesen számít, tisztába van vele, hogy
ez összegnek egy negyedére sem lehet
ez alapon kihatás. Hanem az bizonyos, hogy
ha a javaslatban foglalt illetékdíjak az
egyes üzletekre teljes mértékben kivet-
tetnek, sokkalta nagyobb összeg foly be,
mint a mekkorát a törvényjavaslat kontem-
plál, s így a leszállítás azonnal érvényesít-
hető lesz az egyeseket sokkal kevesebb
teher fogja sújtani. Igen helyes megjegyzé-
sek mondtak ezen alkalommal azon
nibus ellen, mely a javaslat alkalmával
minden áron osztály- és érdekellentét-
teket akarna teremteni város és falu,
birtokos osztály és polgárság közt. —
Mi az ily hajlamoknak ellene szólunk,
mikor azokat a polgárság ellen járatot-
ták ki: ellene szólunk most, mikor a pol-
gári érdekek nevében hangoztatnak ilyes-
mit. Magyarországi társadalmi egysége függ
attól, hogy az ily irányzat el ne hatalma-
sodjék a meg vagyunk győződve, hogy a
törvényhozás most is meg fogja találni azt
a megoldást, melylyel a pillanatnyilag egy-
mással szemben állóknak feltűnő érdekek
egyes kiegyenlítése elveszi a módot az

ilyenmi kontroverziák élesztgetésétől s oly
ellentétek teremtésétől, melyek nélkül meg-
tudott lenni hazánk állami és társadalmi
élete eddig, s meg fog lenni ezután is.

A konverzió. A szombaton előterjesz-
tett konverzióra vonatkozó törvényjavaslat-
nak közvetlen kifolyása, mihelyt az előter-
jesztés törvényerőre emelkedik, az a fontos
tény lesz, hogy a jövő évben az államköl-
csönök törlesztési-quotája helyébe 13,097,430
frt összegben nem 5 százalékos papírjara-
dék lép, mint ez 1880. óta évenként tör-
tént és a jövő évi előirányzatban preli-
mínálva is van, hanem egy jelentékeny
kisebb kamatthez, névértékben alig
magasabb adósság fog átváltani. — Az
állam a törlesztési járadékkal tulajdonké-
pp eddig is évenként a törlesztési-quota ma-
gasságáig konvertiót eszközölt, csak az 5
százalékos és a földterhermentesítési kötvé-
nyeknél a 4-65 százalékos kölcsönök helyett
vétezték mindig 5 1/2 százalék, a mi által a
névleges töképp úgy, mint a kamatthez
évenként folyton emelkedett. Hogy az ál-
lamkölcsön ezen átalakítása, mely az ál-
lamra nézve hátrányos volt és azonkívül
évenkénti hitelművelést igényelt, elessik, már
magában is nagyrabecsülendő előnye a kon-
verzióknak.

KÜLFÖLD.

III. Vilmos Hollandia királyi, ki már
régóta betegeskedik, mint távirataink je-
lentik, a halálát vívidő. A katasztrófa
minden pillanatban bekövetkezhette és ha
majd beáll, nagyfontosságú politikai követ-
kezményekre fog vezetni. Vilmos
királynak első házasságából született ugyan
két fia, de midőkötten már régen meghal-
tak. A király másodikban is nősült se
házasságából egy leánygyermek született,
ki a hollandi alkotmány értelmében örö-
kölni fogja atyjának hollandi koronáját.
Csakhogy a trónörökös még alig 8 éves
s noha kiskorúsága idejére a regnászó
törvény útján rendeztetett, Európa mostani
nagyon bizonytalan helyzetében Hollandiára
komoly bajok származhatnak abból, hogy
legfőbb állami ügyeit nem erős férfiek fogja
vezetni. Vilmos király esetleges halála azon-
ban egy más irányban fog melege menő,
sőt beláthatatlan következményekre vezetni.

Vilmos nemes Hollandia királyi, hanem
Luxemburg nagyhercege is. Luxemburg-
nak pedig külön alkotmány is, külön örök-
ségi rendje van. — Ott a nőég nem
bir a trónörökösök jogával
s ha Vilmos király meghal, örököse Hol-
landban is más, Luxemburgban is más lesz
s így a két ország össze-
tartozandósága az ő ha-
lála pillanatában megszűnik.
Ez pedig Luxemburg földrajzi fekvésénél fogva
nagyfontosságú esemény lesz. — A nassau-
orániai uralkodóház családja szerződés alá
szabályozták ugyan a luxemburgi trónutódlást
is s a szerződés szerint Adolf detronizált
nassauai herceg lesz Luxemburg nagyher-
cege. Csakhogy még kérdés: elismeri-
e az érdekeltek lakosság, elismerik-e az
európai hatalmak a családi szerződések
érvényét? Németország kétségkívül el-
ismeri, mert Adolf herceg és fia már ki-
békültek a német osztrák házzal, ugy lát-
szik formálisan lemondtak az 1866-iki há-
boruban elvesztett Nassau-urországi Németország
segélyével fogják igényeiket Luxemburgra
érvényesíteni. De nincs kizárva a lehetőség,
hogy másfelől fognak az igények ellen ki-
fogást emelni. Egy másik főfontosságú kér-
dés Luxemburg jövődöbeli nemzeti
közti állás. A nagyhercegség a régi
német birodalom kiesztől része volt; de
a mostani német királysággal szemben
jogi kapcsolatban nem állott. Független
államot fog-e jövőre alkotni vagy belép
a német szövetségbe? Ezek a kérdések mind
igen nagy fontosságúak, melyek megoldása
esetleg komoly bonyodalmakra vezethet. III.
Vilmos halála tehát messzenem érdekeket
fog érinteni s ez a magyarországi
meg, hogy az állapotá-
ról érkező hírek Euró-
pában a élénk figyelem-
mel kísértetnek.

A csár vasuti szerencsétlensége és az
osztros sajtó. A csár vasuti szerencsétlensé-
géről az osztros újságokban eddig még csak
néhány sornyi hivatalos jelentés volt a csár
és családja szerencsés megmeneküléséről,
— de most már valamivel bővebben szólan-
nak hozzá ehhez a tárgyhoz, tagadván
ugyan, hogy szándékosan idézte volna elő
a katasztrófát, de — a mi feltűnő, p. o. a

félhivatalos »Novoje Vremj«-nál — nem
zárva ki végképp a szán-
dékosság lehetőségét.
A most nevezett lap jelentését közölni
egész terjedelmében:

A császári vonattal történt szerencsét-
lenség fővárosunkban nagy izgatottságot
okozott. A bizonytalanság a szerencsétlen-
ség okát illetőleg a legképtelenebb feltéte-
vekre adott alkalmat. Sietünk erre vonat-
kozólag a közönség megnyugtatótására tu-
datni, hogy ez az ideigmenyes
ok annak a feltevésére,
hogy a balesetet rosszaszán
idézte volna elő. — Először,
mindaz, a mi az esetről bizonyos, a mellet-
szól, hogy itt az ok egyedül egyike ama
vasuti szerencsétlenségeknek, a melyekben
oly gazdag a mi vasutaink krónikája. A
szerencsétlenséget mi szoros értelemben
verszük. — Az utrendetlen-
ségéről és a vonat szá-
bálytalanságáról aligha
lehet szó. Így, p. okáért
a fagerendák azon a
helyen, ahol a baleset
történt, (a vonat az újabb vá-
gányon ment) a mint értesül-
tünk, mind 1886-ban voltak lerakva,
tehát még csak két évig
használtattak a ilyen
rövid idő alatt nem ro-
molhatnak el. A fékek az a
vonat teljesen szabályosan működtek, a mit
bizonyít az, hogy a vonat abban a pillanat-
ban meg volt állítható, mihelyt a kisiklást
észre vették, jöhet a vonat, a mely 18
kocsiból állt, igen gyorsan haladt. Azt hi-
szik, hogy a sín tört el s ez az esetleg-
ség, a melyet nem lehetett előre látni, elég
volt arra, hogy a vonat kisikoljék. — A
balesetről érkezett részletek arról tanusko-
dnak, hogy a oszári vonat a legkomolyabb
veszedelemben forgott. A katasztrófa déli
12 óra után következett be 48 verstnyai
távolságra Harjkovtól és két verstnyire a
borki állomástól. Azt mondják, hogy a mo-
zdony közvetlen közelében volt kocsik
erősen megsérültek. A városban arról
beszéltek, hogy a vasuti és egyéb
szolgálatok személyzetből többen meghal-
tak és megsebesültek. Meglehet, hogy a
hír nyugt, midőn husz halottól s ugyan-
annyi sebesültől beszél. Be kell varnunk
a hivatalos jelentést, a mely nem késztetik
sokáig. Az uralkodói kíséretből néhányan
távratoltak Szt.-Pétervárra, megnyugtató
családjaikat, hogy könnyű sérüléssel meg-
menekültek. Ha olyanok, akik még el nem
indult kocsikban ülve, olyankor, mikor a
hozzájuk kapcsolatos kocsikkal üdödnök össze,
néha kellemetlen rázkódást éreznek, annál
erősebb lehetett ez a rázkódás a kisiklott
vonatnál. Hanem ez a vonat igen nehéz
és nagy kocsikból volt összeállítva s ez a
körülmény minden esetre gyengítette a rá-
zkódás erejét. A baleset okának kiderítésére
már megindították a vizsgálatokat. Mihelyt
híre jött Pétervárra az eseménynek, az
igazságügy miniszter azonnal a katasztrófa
színhelyére küldte a szen-
tátus semmitől osztályának főügye-
sét, Kóni F. A-t, a ki még az nap
gyorsvonaton utazott rendeltetési helyére.
A közlekedésügyi miniszter
a technikai szakértői szemle teljesítésére
a központi felügyelőség inspek-
torát, Verhovszkijt küldte a helyszínre.
A mint a »Pravitelstvennyj Vjesztnik« távira-
tából látható, az uralkodó és családja sze-
rencsésen megérkeztek Dolizszkja állomásra.
Ez az állomás a jekaterini vonalon van.
Ebből az látszik, hogy a oszári vonat
visszatért Lozovajába, mert a harjkov-borkii
vonat nem tartották használatban. Lo-
zovajából aztán a oszári vonat Sztelnikovo
és Jekaterinoszavl felé vette útját. A doliz-
szkjai állomástól vasuton Kremenczug,
Pultava, Harjkov és Moazkva felé lehet
utazni.

A bolgár szobranje Oroszország ellen.
A bolgár felirati vitában Csacscevd.
hevesen megtámadta a kormányt s indítvá-
nyozta, hogy a Petkov által fogalmazott
felirati javaslatban azt a pontot, mely a
nagy hatalmak jó egyetértését illeti s me-
lyet kitöröltek, újra vegyék föl s főleg
hangsúlyozzák, hogy a fejedelem épölja a
jó viszonyt a nagy Oroszors-
zággal, Bulgária megszabadítójával.
Petkov erőlyesen ellene
szólt ennek. Azt mondá, hogy ez a
pont a bolgár önértetnek igen nagy meg-
sértése lenne, mert az egész világ tudja,
mennyi rosszat okozott Oroszország Bul-
gáriának. Erre Csacscevid indítvá-
nyát elvették s a bizottság
felirati javaslatát módosítás nélkül elfo-
gadták.

A zsidók elleni intézkedések Orosz-
országban. Legközelebb a csár különös
parancsára egy, az összes miniszteriumok
magasabb tisztviselőiből alakult bizottság
fog összeülni, hogy ama törvényes intéz-
kedésekről tanácskozzanak, melyek a zsi-
dóknak II. Sándor oszári
általa adott jogok meg-

szorítását célozzák. A
zsidó egyetemi hallgatók az összes hallga-
tók számának 5 százalékánál többen nem
lehetnek. A belvárosi izraeliták letelepedési
engedélye körül azonban könnyítéseket
fognak tenni; így például meg lesz en-
gedve a kisebb mezővárosokban való lete-
lepedésük is.

LEGUJABB POSTA.

A fejedelmi eljegyzés híre a bécsi
lapok szombaton reggel érdekes hírrel szol-
gáltak. E szerint Ferenc József király ab-
ból az alkalomból, hogy Salvator
Lipót főherceg Don Car-
losnak, Madrid herce-
gének leányával jegyet
váltott, határozottan kijelentette, hogy
a házassági frigy politikai jelentőséggel
és jelleggel nem bír, s hogy az osztrák-ma-
gyar udvar ezentul is, úgy mint eddig, XIII
Alphonsot tekintia spa-
nyol trón egyedüli és tör-
vényes urának, és ha Spanyol-
országban újabb karlista mozgalom törne
ki, Don Carlostól, a trónkövetelőtől az osz-
trák-magyar monarchia területén való tar-
tozkodási jogot meg fogja vonni.

A kedvező pénzügyi helyzet. A
»Pol. Corr.« budapesti levelezője
konstatálja a magyar állami
pénzügyek kedvező ál-
lását, a mely a pénztári részletek ma-
gasságában tükröződik le. Azok jelenleg
ötven milliót fojintot tesznek,
más években 22—25 milliónál soha
sem rugtak többre. E mel-
lett a kormány a neki engedélyezett
hitelből 12 milliót összegyűjtött még
nem realizált. E kedvező hely-
zet egyrészt onnan ered, hogy a közös
kormány eddig még nem használta fel a
legutóbbi delegáció által neki engedélyez-
tett rendkívüli hadügyi hitelt, miből magyar
kormány nézve hét milliót kisebb kiadás
származik. A többi a kedvező eredmé-
nyhez a bevételök rendkívüli
kedvező fejlődése szolgáltatja. A szesz utó-
megadóztatás ugyanis 5 milliót, a kamat-
biztosított vasutaknak a legutóbbi kölcsön-
ből való visszatérítései a milliót szolgálták
tak. Ezek mindenesetre rendkívüli, nem is-
métlődő bevételi források; másrészt a
pénzügyminiszter jelentékenyen csökkenté
a lebegő adósságot.

„ARADI KÖZLÖNY“

Table with subscription rates: Helyben házhaz hordva: Egy évre 12 frt, Fél évre 6 frt, Negyed évre 3 frt, Egy hónapra 1 frt. Vidékre szétküldve: Egy évre 14 frt - kr, Fél évre 7 frt - kr, Negyed évre 3 frt 50 kr, Egy hónapra 1 frt 20 kr.

Felkérjük lapunk azon előfizetőit, kik-
nek előfizetése október végén lej-
árt, hogy az előfizetést
mielebb meg tennék s i-
veskedjenek, nehogy a lap szét-
küldésében fennakadás álljon be.

NAPTÁR.

November 5. Hétfő. Rom kathol. naptár:
Imre. Prot. naptár: Földes. Görög-országi naptár:
(október 24.) Ardiás. Nap kél 6 óra 58 perczkor,
nyugozik 4 óra 34 perczkor.

Sport.

Aradi falkavadászat.
November 5-én, hétfő, Vásárhelyi-csárda
November 6-án, kedd, 85-ik órház.
November 7-én, szerda, kurtiosi órdó.
November 8-án, csütörtök, urfaluai csász ház.
November 9-én, péntek, 91-ik órház.
Dél előtt 11-kor.
Károlyi Tibor gróf.

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE.

— Az »Aradi Közlöny« szer-
kesztősége átköltözködött az új helyiségbe: az
aradi- és csanádi
vasutak palotájába.
A szerkesztőségi iroda a föld-
s zintén van és a nagy
épület daczára igen könnyen meg-
található, a mennyiben a vá-
ros háza felől fekvő
kapun véve a bejárat:
jobbira az első ajtó
vezet a szerkesztőségbe. — Az
»Aradi Közlöny« szel-
lemirészt illető min-
den küldemény ide intézendő,
mert ellenkező esetben a pontos
megjelenésért nem vállalhatunk
felelőséget.

— A csanádi egyházmegye ünnepe.
A csanádi egyházmegye kifogyhatlan bő-
keztségű püspökét, Bonnaz Sándort
28 év előtt, 1860. évi november hó 4-én
szentelte föl a megboldogult Kun-
szt József kalocsai érsek. Huszonnyolcz
éve volt tégnap, hogy Bonnaz Sándor
Szt.-Gellért első csanádi püspök örökét
átvette és egyházmegyéjét pártalan atyai
jószággal és bölcseséggel kormányozza. E
nagy napot tégnap ünnepélyes szent misé-
vel ünnepelték a temesvári róm. kath.
székesegyházban, mely alkalommal Né-
metb József felszentelt püspök ponti-
fikálta a misét fényes egyházi segédlettel
és Magyar Pál székesegyházi hit-
szonok tartott szent beszédet.

— A tegnapi vásárra nagyon kedve-
zőtlen idő volt. Csaknem egész napot
esett, a mi rendkívüli kárt okozott a vá-
sárnak, mely különben meglehetősen látó-
gatólt volt. A vásár lanyhaságát különösen
illusztrálja azon körülmény, hogy egyetlen
vásári tolvajlás sem történt a tegnapi nap
folyamán.

— Elfogott tolvaj. Szombati számunk-
ban említettük, hogy a pénteken délelőtt a
vásáron egy ügyes gazember milyen raffi-
nériával rabolta el egy pécsai paraszt em-
bernek 400 frtot tartalmazó pénzes tárcsá-
ját. A tolvajt — mint Szegedről értesítenek
— az aradi rendőrség megkeresése: folyt
szombaton sikerült ott elfogni. A te-
ver-
Urbán György csufnéven Párali tele-
kártyás, sipista és zsebmésző. Az elfogó egy
részleteiről a következőket írják: Szomb piros
reggel, midőn a szegedi rendőrség Urhej:
letartóztatása iránt táviratilag megkerestem
tett, a rendőrség azonnal tápra állt, ma-
st
guk a biztosok is erősen nézgettek, puha-
toltak jobbra-balra. A sora Tenev-
váry rend-
őrbiztos hálojába kergette a hárbezt hamis-
kártyást; éppen mikor a Profeta szót
haladt, akkor pillantotta meg őt a belvárosi
rendőrbiztos s nyomban le is állította.
Urbán nem ellenkezett, csak azt állította,
hogy »Nem ért, miért van szerencséje a tekin-
tetes rendőrző urakhoz.« Megvizsgálták
minden sebéit, de bizony nem volt azokban
egyéb, mint egy rozg fogkefe, egy számla
és egy dr. Yang-féle könyv. A biztos aztán
megnézte a cipőit, a haját, kalapját s már-
már leaktart mondaní arról, hogy valamit
talál nála, midőn észrevette, hogy a kabát-
nak zsebrehajló leffentyhüje duzzadt. Csak-
ugyan ott volt a pénz, 16 frt és 70 kr.
hijján. Most aztán már bevallott mindent;
de azt állítja, hogy a 400 frtot nem lopta,
hanem egy gazdag oláhnak a zsebet met-
szette fel érte, — a mi hát körülbelül egyre-
megy s a jómádár vétkét egy csöppet sem
kisebbiti.

— Frakkban. Lárma támadt az éjjel
egy szentéri házában. Valaki átmászott a
kapun és most a házában van elrejtve. Vi-
lágos, hogy tolvaj, betörő, ha nem még
rosszabb talán. Keresik nagy buzgalommal,
sehol, semerre s nyoma. Elynyelto a föld.
Felkutaták a padlást, pinczét, kamarát.
Az agyak alját gyertyával világítják ki. A
betörőnek nyoma sincs. Semmi se hiányzik.
Jó félóra múlva, mikor már épen újra le-
feküdni készülnék a házbeliek, a kapu egy
divatos ruhájú vékony ur alk surrant ki.
Megállj! Ki vagy? Elfogták. Nagyszerű fo-
pás. Egy betörő, a ki frakkban végi fog-
lalkozását. Letűltek és a házi ur elé vit-
ték, a ki azonnal rögtönöz kihallgatást. —
On átmászott a kapun? (Olyan betörő, a
ki frakkban jár, önzöni kell.) — Igénis,
bevallom, de kérem... Mit kérem?
Még menietőznai akar? — Persze! —

